

Слід зазначити, що станом на 01.01.2019 кількість іноземців та осіб без громадянства, яких визнано біженцями в Україні, становить 1 799 осіб. Кількість іноземців та осіб без громадянства які потребують додаткового захисту в Україні, становить 768 осіб [5].

Крім того, спостерігається негативна тенденція скоєння кримінальних та адміністративних правопорушень загального характеру, вчинених іноземцями на території України, а саме за дев'ять місяців 2018 року іноземні громадяни на території нашої країни скоїли більше 2000 кримінальних та понад 50 тисяч адміністративних правопорушень, більше 1,3 тисячі матеріалів з цієї кількості адміністративних правопорушень складено за керування транспортними засобами у стані сп'яніння [6].

Негативно на ситуацію, пов'язану з нелегальною міграцією, в найближчі часи може ускладнити прагнення Європи посилити міграційну політику. Спостерігається тенденція щодо прагнення нелегальних мігрантів потрапити в ЄС через Україну, що свою чергу призведе до справжнього напливу незаконних мігрантів та відповідних негативних наслідків. Ті ж нелегали, які до Європи не потраплять (таких буде більшість), можуть залишитися в Україні. У цьому випадку ситуація в країні тільки погіршиться – до розгулу криміналу, безробіття і тотальної бідності може додатися ще й проблема нелегальних мігрантів [7].

Зазначені міграційні ризики в країні потребують комплексного та визначеного організаційно-правового підходу, що передбачено Стратегією розвитку системи Міністерства внутрішніх справ України до 2020 року.

Серед першочергових заходів щодо вирішення зазначеної проблеми пропонується: поступове облаштування державних кордонів за європейськими стандартами; посилення технічного контролю на лінії розмежування військового конфлікту в державі до повернення тимчасово окупованих Росією територій, виявлення та нейтралізація нелегальних міграційних каналів, що існують в державі; формування ефективної правової процедури взаємодії основних суб'єктів протидії нелегальній міграції. Серед необхідних кроків розвитку такої взаємодії між Державною міграційною службою України, Державною прикордонною службою України і Національною поліцією України з питань неконтрольованій міграції є удосконалення механізмів встановлення статусу мігрантів, які вже фактично інтегровані в українське суспільство, але не мають чіткого визначеного правового статусу.

1. Стратегія розвитку системи Міністерства внутрішніх справ України до 2020 року. URL: http://mvs.gov.ua/ua/pages/strategiya_2020.htm.

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

3. Соколюк М. Публічний звіт Голови Державної міграційної служби України за результатами діяльності у 2018 році. URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/17-civik-2018/zvit_2018/zvit_DMS_2018.pdf.

4. Яровий С. Проблема нелегальної міграції загрожує державній безпеці. URL: <https://dmsu.gov.ua/news/dms/sergij-yarovij-problema-nelegalnoj-migracziy-zagrozhuje-derzhavnij-bezpeczi.html>.

5. Державна міграційна служба: статистика з основної діяльності. URL: <https://dmsu.gov.ua/diyalnist/statistichni-dani/statistika-z-osnovnoj-diyalnosti.html>.

6. Аброськін В. Іноземці в Україні скоїли понад 52 тисячі правопорушень з початку року. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2563197-inozemci-v-ukraini-skoili-ponad-52-tisaci-pravoporusen-z-pocatku-roku-abroskin.html>.

7. Погіршення міграційного клімату в Україні може загострюватися через суперечності між Трампом і Меркель. URL: <https://ua.112.ua/polityka/pohirshennia-mihratsiinoho-klimatu-v-ukraini-mozhe-zahostriuvatsia-cherez-superechnosti-mizh-trampom-i-merkel-ekspert-454>.

Волков Юрій Михайлович

викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки

Махтура Катерина Сергіївна

курсант факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИПАДКІВ ЗАСТОСУВАННЯ ЗБРОЇ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ ПІД ЧАС ОХОРОНИ ПУБЛІЧНОГО ПОРЯДКУ В РІЗНИХ КРАЇНАХ

Поліцейські різних країн застосовують вогнепальну зброю та інші види зброї, щоб захистити себе та суспільство від неправомірних дій злочинців. В різних країнах існують свої правові аспекти застосування вогнепальної зброї та інших видів зброї.

Дослідники, що займалися аналітичним порівнянням застосування поліцейськими вогнепальної зброї та інших видів зброї в різних країнах зазначають, що кількість злочинів масово зростає. Над питанням щодо правових аспектів застосування вогнепальної зброї в різних країнах займалися такі вчені: Ю.В. Баулін, І.В. Хохлова, Л.М. Гусар та ін. [1, с. 400].

На прикладі різних країн можна визначити такі межі та підстави застосування працівниками поліції вогнепальної зброї та інших видів зброї.

У Бельгії поліція може законно використовувати пропорційну силу тільки після попередження в ситуації, коли немає інших засобів для досягнення даної мети. Поліція може використовувати вогнепальну зброю з метою самооборони, під час зіткнень з озброєними злочинцями, а також з метою захисту особливо важливих осіб або об'єктів у країні, але ніколи – під час масових заходів.

У Малайзії поліцейські можуть використовувати вогнепальну зброю тільки тоді, коли її використовують самі протестувальники. За 59 років існування FRU – відділень поліції в Куала-Лумпурі – поліцейські жодного разу не застосували бойову зброю [2, с.1].

На Філіппінах застосування зброї проти підозрюваного допускається тільки тоді, коли його дії загрожують життю самого поліцейського або жертви (якій загрожує підозрюваний).

У Венесуелі поліцейським, контролюючим мирні демонстрації, не дозволяється носити вогнепальну зброю. Якщо існує загроза громадському порядку, а також інші методи вирішення конфліктів не принесли результатів, поліція попереджає, що застосування сили буде «збільшено». Ці заходи не можуть бути спрямовані проти дітей, літніх людей та інших «вразливих» груп населення. Не можна застосовувати силу до осіб, які хочуть уникнути насильства і залишають місце події.

У Мексиці, якщо «насильницькі дії напову не можуть бути зупинені», поліція може поступово використовувати більш суворі заходи придушення: 1) словесні переконання; 2) обмежений фізичний вплив; 3) інші заходи, наприклад використання паралізаторів; 4) застосування вогнепальної зброї та інших засобів, які можуть призвести до смерті [2, с. 1].

У Сербії поліцейські можуть використовувати різні силові методи – від кийків до спеціальних транспортних засобів, водних гармат і сльозогінного газу – для придушення заворушень під час нелегальних зібрань. Проте вогнепальна зброя може бути використана тільки тоді, коли людське життя перебуває під загрозою.

В Афганістані поліція може використовувати зброю або вибухові речовини проти групи людей, тільки якщо вони «використовують зброю і загрожують безпеці, а інші заходи придушення виявилися неефективними». Афганські поліцейські перед застосуванням зброї повинні зробити шість попереджень, що вона буде використана: три словесних і три попереджувальні постріли.

Поліцейські в Індії. Члени Сил швидкого реагування – Force India – в Нью-Делі, які беруть участь у придушенні заворушень, коли поліція не може впоратися із ситуацією. Щоб їх дії вважалися законними, на місці події повинен бути присутнім суддя. Перед будь-якою ескалацією застосування сили має бути зроблено попередження. В ході придушення заворушень поліцейські повинні дотримуватися певної послідовності у застосуванні заходів проти населення: спочатку водомети, потім сльозогінний газ, гумові кулі і тільки потім вогнепальна зброя.

Поліція в Боснії і Герцеговині може застосувати проти населення вогнепальну зброю або інші пристрої на основі вибухових речовин тільки тоді, коли інші заходи виявилися неефективними, напов було попереджено про можливість їх використання, а серед протестуючих немає дітей, літніх людей та інвалідів (якщо тільки це не вони стріляють у поліцейських).

Польські поліцейські можуть використовувати вогнепальну зброю тільки в тих випадках, коли існує пряма загроза для життя чи здоров'я співробітника поліції або іншої особи, а також при охороні особливо важливих об'єктів. Поліцейські також мають право застосовувати зброю в ситуації, коли підозрюваний не реагує на прохання віддати вогнепальну зброю або інші небезпечні предмети або намагається відібрати зброю у поліцейського.

Австрійська поліція може використовувати зброю для придушення заворушень чи затримання небезпечного підозрюваного, але тільки тоді, коли інші заходи «можуть здатися недостатніми або вже виявилися неефективними». Ці заходи також повинні бути відповідні ситуації, а застосуванню зброї повинно передувати попередження.

В Італії поліція і карабінери можуть використовувати зброю тільки тоді, коли існує «необхідність для подолання опору, щоб зупинити насильство або для запобігання серйозному злочину». Вживані заходи повинні бути пропорційними ситуації.

У Великобританії поліцейські можуть використовувати «потенційно смертельні заходи» тільки тоді, коли це абсолютно необхідно. Відповідно до закону, право на застосування зброї допускається для самооборони або захисту інших осіб, якщо існує загроза для життя чи отримання серйозних травм.

Сили безпеки ООН. Співробітники ООН повинні дотримуватися правил, що передбачені для поліцейських у швейцарських кантонах. З їх формулювання випливає, що «застосування зброї пропорційно обставинам допускається в крайньому випадку». Співробітники поліції повинні, однак, «в міру можливості не завдавати серйозних ран», а «застосуванню вогнепальної зброї має передувати попереджувальний постріл, якщо дозволять обставини». Штаб-квартира Організації Об'єднаних Націй знаходиться в Женеві, але є екстериторіальною і не підпадає під швейцарську юрисдикцію [3, с. 1].

Отже, поліцейські різних країн по-різному застосовують вогнепальну зброю та інші види зброї [4, с. 1], а в деяких країнах для її застосування необхідно, щоб самі протестувальники застосовували зброю (Малайзія). Найчастіше застосовують вогнепальну зброю та інші види зброї для зупинки протиправних дій правопорушника щодо поліцейського, самооборони, захисту інших осіб, для подолання опору, щоб зупинити насильство або для запобігання серйозного злочину.

1. Орловський Б.М. Застосування зброї працівниками правоохоронних органів: необхідна оборона чи виконання службових повноважень. *Правова держава*. 2010. № 12. 400 с.

2. Коли поліцейським дозволено використання зброї проти населення в різних країнах. URL: <http://www.volynpost.com/news/43333-koly-policejskym-dozvoleno-vykorystovuvaty-zbroyu-proty-naselennia-u-riznyh-krainah>.

3. Вареник Н. Зброя самооборони: дорого, небезпечно і незаконно. URL: http://gazeta.dt.ua/business/zbroya-samooboroni-dorogo-nebezpechno-i-nezakonno_.html.

4. Вовченко О. ТОП - 8 країн, де дозвіл на зброю зменшив рівень криміналу. URL: <http://znaj.ua/news/regions/36094/top-8-krayin-de-gromadyani-vilno-volodiyut-zbroyeyu.html>.

Москалець Андрій Петрович
викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки

Голобородько Вікторія Вікторівна
курсант факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ УКРАЇНСЬКОЮ ПОЛІЦІЄЮ ТА ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ США: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Зростання рівня насильницьких дій з елементами невинуватої жорстокості та використання вогнепальної та іншої зброї викликає необхідність пошуку серед правоохоронних органів адекватних дій не тільки у галузі попередження злочинів, але й активній, чи як формулюють у США «агресивній» діяльності поліції у рамках «нульової терпимості» з упередження злочинів проти життя і свобод громадян. Варто сказати, що ці самі дії потрібні для захисту життя правоохоронців, що постійно знаходяться на межі ризику під час перебування на службі: чергування, виклики на події [7, с.1].

Науковці зазначають стрімке зростання тяжких злочинів, у тому числі із застосуванням зброї. Наразі вбачається третя хвиля злочинних проявів з часу проголошення незалежності України, а саме з 2010 року по т. ч. У 2010 році було обліковано 500902 злочини, у 2011 році – 515 833 злочини, у 2012 році – 443 665 (зменшення стосується введення у листопаді 2012 року Єдиного реєстру досудових розслідувань, у зв'язку з чим у грудні 2012 року не було обліковано жодного кримінального провадження), у 2013 році – 563 560 злочинів, за 8 місяців 2016 року зареєстровано 763 511 кримінальних правопорушень проти 723 830 у минулому році. Від вчинених злочинів потерпіло 359 876 осіб, у тому числі 6 156 дітей, 5 259 – загинуло. Частка тяжких злочинів збільшилася до 31,6 % в загальній злочинності [6, с. 51].

Дослідженням правового застосування зброї працівниками правоохоронних органів в Україні та інших країнах займалися в різні часи Ю.В. Баулін, Н.Н. Паше-Озерський, І.В. Ткаченко, І.В. Хохлова, Л.М. Гусар та інші [7, с. 210–213].

Варто зазначити, що питанню практики застосування вогнепальної зброї приділено чимало уваги на рівні міжнародних інституцій і схвалено відповідну конвенцію ООН «Основні принципи застосування сили та зброї офіційними особами, що підтримують правопорядок», які ратифіковано Україною та включено в обіг національного законодавства [3, с. 1; 4, с. 228].

Відповідні принципи застосовуються у різноманітних стандартах поведінки поліцей-